

ОСИЁ *ва*
АВРУПО

ASIA *and*
EUROPE

МАҶАЛЛАИ ИЛМӢ • НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ • SCIENTIFIC JOURNAL

№2, (6) 2021

**АКАДЕМИЯИ МИЛЛИИ ИЛМҲОИ ТОҶИКИСТОН
ИНСТИТУТИ ОМУЗИШИ МАСЪАЛАҲОИ
ДАВЛАТҲОИ ОСИЁ ВА АВРУПО**

**НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК ТАДЖИКИСТАНА
ИНСТИТУТ ИЗУЧЕНИЯ ПРОБЛЕМ
СТРАН АЗИИ И ЕВРОПЫ**

**NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE TAJIKISTAN
INSTITUTE OF STUDYING OF THE PROBLEMS
OF ASIAN AND EUROPEAN COUNTRIES**

**ИНСТИТУТИ
ОСИЁ ВА АВРУПО**

(мачаллаи илмӣ)

**ИНСТИТУТ
АЗИИ И ЕВРОПЫ**

(научный журнал)

**THE INSTITUTE OF
ASIA AND EUROPE**

(Scientific Journal)

№2, (6) 2021

Душанбе - 2021

Ниёзи Ёрмаҳмад Бобо – сармуҳаррир, н.и.ф., директори Институти Осиё ва Аврупо,
Раҳмонзода Азимҷони Шерали – муовини сармуҳаррир, муовини директор оид ба илм ва таълими Институти Осиё ва Аврупо,
Назарзода Носир Чобир – муҳаррири масъул, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
Пудинаев Умед – котиби масъул.

ҲАЙАТИ ТАҲРИРИЯ

Фарход Раҳимӣ – академик, Президенти АМИТ, **Мухаммад Абдурахмон** – ноиби Президенти АМИТ, **Акбар Турсон** – академики АМИТ, сарҳодими илмии шӯъбаи Аврупо ва Амрико, **Шодимуҳаммад Суфизода** – д.и.ф., директори Китобхонаи марказии илмии ба номи И. Гандии АМИТ, **Мирзо Муллоаҳмад** – узв. воб. АМИТ, **Ҳабибулло Рачабов** – д.и.ф., мудири шӯъбаи Осиёи Чанубу Шарқӣ, **Санавбар Воҳидова** – д.и.т., мудири шӯъбаи Аврупо ва Амрико, **Қосимшо Искандаров** – д.и.т., сарҳодими илмии шӯъбаи Шарқи Миёна ва Наздик, **Ниёз Мирзоев** – д.и.т., сарҳодими илмии шӯъбаи Осиёи Марказӣ, **Точиддин Мардонӣ** – д.и.ф., сарҳодими илмии шӯъбаи Шарқи Миёна ва Наздик, **Гиёсиддин Қодиров**, н.и.ф. сарҳодими илмии шӯъбаи Шарқи Миёна ва Наздик.

Ниёзи Ёрмаҳмад Бобо – главный редактор, к.ф.н., директор Института Азии и Европы,
Раҳмонзода Азимҷан Шерали – зам. гл. редактора, зам. директора Института Азии и Европы,
Назарзода Носир Джобир – ответственный редактор, доктор юридических наук,
Пудинаев Умед, – ответственный секретар.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Фарход Раҳими – академик, Президент НАНТ, **Мухаммад Абдурахмон**, вице-президент НАНТ, **Акбар Турсон** – академик, гл. научный сотрудник отдела Европы и Америки, **Шодимуҳаммад Суфизода** – д.ф.н., директор центральной научной библиотеки НАНТ им. И. Ганди, **Мирзо Муллоаҳмад** – член-корр НАНТ, **Ҳабибулло Раджабов** – д.ф.н., зав. отделом Юго-Восточной Азии, **Санавбар Воҳидова** – д.и.н., зав. отделом Европы и Америки, **Қосимшо Искандаров** – д.и.н. гл. научный сотрудник отдела Среднего и Ближнего Востока, **Ниёз Мирзоев** – д.и.н., гл. научный сотрудник отдела Центральной Азии, **Тоджиддин Мардонӣ** – д.ф.н., гл. научный сотрудник отдела Среднего и Ближнего Востока, **Гиёсиддин Қодиров** – к.ф.н., гл. научный сотрудник отдела Среднего и Ближнего Востока.

Niyoz Yarmahmad Bobo – Chief Editor, Director of Institute of Asia and Europe,
Rahmonzoda Azimjoni Sherali – Deputy of Chief, Institute of Asia and Europe,
Nazarzoda Nosir Jobir – Executive Editor, doctor of Jurisprudence,
Pudinaev Umed – Executive Secretary.

EDITORIAL TEAM

Farhod Rahimi – President of the National Academy of Sciences of Tajikistan, **Muhammad Abdurahmon** – Vice-President of the National Academy of Sciences of Tajikistan, **Akbar Tursun** – Academician of the National Academy of Sciences of Tajikistan, **Shodimuhammad Sufizoda** – Doctor of Philology sciences, Director Central Scientific Library after the name of I. Gandhi of NAST, **Habibullo Rajabov** – Doctor of Philology sciences, Head of of the Middle and Near Asia Department, **Sanavbar Vohidova** – Doctor of Historical Sciences, Head of Europe and America Department, **Qosimsho Iskandarov** – Doctor of Historical Sciences, Chief Researcher of the of the Middle and Near Asia Department, **Niyoz Mirzoev** – Doctor of Historical Sciences, Chief Researcher of the Commonwealth of Independent States Department, **Mardoni Tojiddin** – Doctor of Philology Sciences, Chief Researcher of the of the Middle and Near Asia Department, **Giyosiddin Qodirov** – Doctor of Philology sciences, Leading Researcher of the of the Middle and Near Asia Department.

Маҷаллаи илмии «Осиё ва Аврупо» таҳти № 154/РЗ – 97 санаи 12 юни соли 2020 дар
Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст.

МУНДАРИЧА

СИЁСАТИ ХОРИЧӢ ВА ДИПЛОМАТИЯ

Раҳмонзода А.Ш., Додарбеков И.Ч. Таҳаввули назариявии дипломатия дар шароити муосир	3
Сангинов Н.Н. Имкониятҳои амалии ҳамгироии кишварҳои минтақа дар фазои Осиёи Марказӣ: мушкilot ва дурнамо	11
Беков К. Абулқосим Фирдавсӣ ва Шуубиён.....	24
Ашуров А.М. Осиёи Марказӣ ва Фаронса: тақвиятҳои муносибатҳои сиёсӣ-дипломатӣ.....	33
Шоймардонова Г. Аҳамияти амният дар Осиёи Марказӣ ва саҳми давлатҳои абарқудрат дар пойдории он	40

МУНОСИБАТҲОИ БАЙНАЛҲАЛҚӢ ВА МИНТАҚАШИНОСӢ

Мирзоев Ҳ.Т., Шоймардонова Г.И, Исмаилова П.Х. Густариши муносибатҳои гуногунсамтаи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Ҷумҳурии Халқии Хитой дар доираи СХШ	47
Шозиёева Г.П., Ҳайбуллоев У. Масъалаҳои сиёсӣ-иҷтимоии Россия ва Украина: имкониятҳо ва таҳдидҳо.....	57
Зиёев С., Давлатова Ф. Баҳори Араб дар Тунис: омил ва натиҷаҳои он.....	61
Қодиров Носирхон, Аҳмедова Н. Таъсири COVID-19 ба иқтисодиёти кишварҳои Шарқи Наздик (дар мисоли Туркия)	66

ТАЪРИХ, ҲУҚУҚШИНОСӢ, ИҶТИМОИЁТ

Санавбарбону В. Омӯзиши осори Носири Хусрав дар таърихнигории кишварҳои Аврупоӣ	77
Шамсиддин К. Созмонҳои ғайридавлатӣ, яъне чӣ?	80
Шозиёева Г.П., Суфиев С. Заминаҳои рушди туризм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: дурнамо ва афзалиятҳои он.....	88
Каримова Ш.Т. Парчамафроси ховар	98
Назарзода Н.Ч., Назарзода А.Н. Мақомоти Корҳои дохилии Тоҷикистон дар солҳои соҳибистиклолии кишвар.....	107
Бойзода Ч.Ч. Назорати давлатии беҳатарӣ аз сӯхтор – пояи асосии Хадамоти давлатии оташнишонӣ.....	117

ИҚТИСОДИЁТ

Умаров Х.У., Саидов С.Б. Сайдалиев У.М., Оиди имкониятҳои рушди иттиҳодияҳои ҳарбӣ сиёсӣ дар байни Русия, Ирон, Покистон ва Чин	127
Қодиров У.К. Пиряхҳо ҳамчун сарчашмаи оби дарёҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон .	131
Мамадазимов А., Ғафуров С. Нақши минтақаҳои озоди иқтисодӣ дар робитаҳои тичори-кооператсионии Тоҷикистону Узбекистон	137

ЗАБОН, АДАБИЁТ ВА ФАРҲАНГ

Қодирова М.Б. Инкишоф додани нутқи кӯдакон ба таври луғатомӯзӣ.....	141
---	-----

Рачабов Х. Мачмуаи шеърҳои лирикии “700 қитъа”	154
Ғочиддин М. Ақалсиях Бобочон Ғафуров аз назари рузноманигор ва сиёсатмадори араб Халил Абдулазиз	162
Юсуфи Ш., Мамадзаде М.М. Мероси пурғановати мутафаккирони Форсу Ғочик дар муассисаҳои фарҳангӣ ва маърифатии Банғола	171
Ҳомидова Ш.М. Нозили Хучандӣ ва инкишофи рубоии ирсоли масал дар адабиёти асри XIX	181
Ҷеков Д. Таҳлил ва баррасии мафҳуми “Равшанфикр”	190

ТАҚРИЗ, КИТОБИЁТ, ТАРҶИМА ВА ТАҲИЯ

Ғаримова Ш. Тақриз ба китоби устод Ғ. Қодиров “Чашмандозе бар шеъри адаби Афғонистон ва таҳаввулоти он дар садаи XX (1950-2000)	197
--	-----

СОДЕРЖАНИЕ

ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА И ДИПЛОМАТИЯ

Рахмонзода А.Ш., Додарбеков И.Дж. Трансформация теоретической дипломатии в современных условиях	3
Сангинов Н.Н. Практические возможности интеграции государств региона на пространстве Центральной Азии: проблемы и перспективы	11
Беков К. Абулькасым Фирдоуси и Шуубизм	24
Апшуров А.М. Центральная Азия и Франция: интенсификация политико-дипломатических отношений	33
Шоймардонова Г. Важность безопасности в Центральной Азии и вклад сверхдержав в ее устойчивость	40

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ И СТРАНОВЕДЕНИЯ

Мирзоев Х.Т., Шоймардонова Г.И, Исмадова П.Х. Развитие многостороннего сотрудничества Республики Таджикистан с Китайской Народной Республикой в рамках ШОС	47
Шозиёева Г.П., Хайбуллоев У. Социально-политические проблемы России и Украины: возможности и угрозы	57
Зиёев С., Давлатова Ф. Арабская весна в Тунисе: причины и следствия	61
Қодиров Н., Ахмедова Н. Влияние covid-19 на экономику Ближнего Востока (на примере Турции)	66

ИСТОРИЯ, ЮРИСПРУДЕНЦИЯ И СОЦИОЛОГИЯ

Санавбарбону В. Изучения наследия Насира Хусрава в историографии стран Европы	73
Шамсиддин К. Понятие «Неправительственные организации» в таджикском языке?	80
Шозиёева Г.П., Суфиев С. Основы развития туризма в Республике Таджикистан: перспективы и преимущества	88
Каримова Ш.Т. Парчамафроси ховар	98
Назарзода Н.Ч., Назарзода А.Н. Органы внутренних дел Таджикистана в годы независимости страны	106
Бойзода Дж. Дж. Государственное управление пожарной безопасностью - главная основа государственной пожарной службы	118

ЭКОНОМИКА

Умаров Х.У., Саидов С.Б., Сайдалиев У.М. О возможном возникновении военно-политического альянса России, Иран, Пакистан и Китай	120
Кодыров У.К. Ледники как источник воды для рек Республика Таджикистан	137
Мамадазимов А., Гафуров С. Роль свободных экономических зон в торгово-кооперационных отношениях Таджикистана и Узбекистана	143

ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА И КУЛЬТУРА

Кадырова М.Б. Развитие словарного запаса детской речи	150
---	-----

Раджабов Х. Сборник лирических стихов “Семь сотен кита”	154
Гаджиддин М. Академик Б. Гафуров глазами арабского журналиста и политика	
Халила Абдулазиза	162
Юсуфи Ш., Мамадазимова М.М. Ценнейшие наследие таджикско-персидских	
ученых в культурно-просветительских учреждениях Бенгалии.....	171
Хомидова Ш.М. Нозили Худжанди и развитие рубаи в литературе XIX века.....	181
Беков Д. Анализ и рассмотрение понятия “Просвещения”	190

РЕЦЕНЗИИ, КНИГИ, ПЕРЕВОД И РАЗРАБОТКА

Каримова Ш. Такриз ба китоби устод Ғ. Қодиров “Чашмандозе бар шеъри	
дари Афғонистон ва таҳаввулоти он дар садаи XX (1950-2000)	197

CONTENTS

FOREIGN POLICY AND DIPLOMACY

Rahmonzoda A. Sh., Dodarbekov I.J. Transformation of theoretical diplomacy in modern conditions	3
Sanginov N. N. Practical opportunities for the integration of the States of the region in Central Asia: problems and prospects	11
Bekov K. Abulkasym Firdousi and Shuubism	24
Ashurov A.M. Central Asia and France: Intensification of political and diplomatic relations	33
Shoimardonova G. The importance of security in Central Asia and the superpower contribution to its stability	40

INTERNATIONAL RELATIONS AND REGIONAL STUDIES

Mirzoev H.T., Shoimardonova G.I., Ismatova P.Kh. Developed multilateral cooperation of the Republic of Tajikistan with the People's Republic of China within the SCO	47
Shoziyeva G.P., Haybulloev U. Socio-political issues of Russia and Ukraine: opportunities and threats	57
Ziyoev S., Davlatova F.G. The Arab spring in Tunisia: causes and consequences	61
Qodirov N., Akhmedova N. Impact of covid-19 on the Middle Eastern economy (in the case of Turkey).....	66

HISTORY, LAW AND SOCIOLOGY

Sanavbarbonu V. Studies of Nasir Khusrav's heritage in historygraphy of European Countries	73
Karimov Sh. The concept of "Non-governmental organizations" in tajik language?	80
Shoziyeva G. P., Suffiev S. Fundamentals of tourism development in the Republic of Tajikistan: prospects and advantages	89
Karimova Sh.T. Parcamafrozi xovar	96
Nazarzoda N.Ch., Nazarzoda A.N. Internal affairs bodies of Tajikistan during the years of the country's independence.	106
Boyzoda J.J. State fire safety control is the main basis of the State fire service.....	118

ECONOMY

Umarov K.U., Saidov S.B., Saydaliev U.M. On the possible emergence of a military-political alliance between Russia, Iran, Pakistan, China	122
Kadirov U.K. Glaciers as a source of water for rivers the Republic of Tajikistan	137
Mamadazimov A., Gafurov S. The role of free economic zones in trade and cooperation relations between Tajikistan and Uzbekistan	144

LANGUAGE, LITERATURE AND CULTURE

Kadyrova M.B. Development of the vocabulary of children's speech	15
Khabibullo R. Collection of lyrical poems "Seven hundred kita"	15
Tadjiddin M. Academician B. Gafurov under the eyes of an arabian journalist and politician Khalil Abdulaziz	16

Yusufi Sh., Mamadzimova M.M. Tajik heritage of ancestors in Bangola libraries.....	171
Khomidova Sh.M. Nozili Khujandi and the development of rubai in the literature of the XIX century	181
Bekov D. Analysis and consideration of the concept of “Enlightenment”	190

REVIEWS, BOOKS, TRANSLATION AND DEVELOPMENT

■ Каримова Ш. Тақриз ба китоби устод Ғ. Қодиров “Чашмандозе бар шеъри дари Афғонистон ва таҳаввулоти он дар садаи XX (1950-2000)	197
---	------------

Въ мақолаи 07.07.2021 таърихи таърихи. Ҳамакун 04.07.2021
ба мақолаи Ҳомидова Ш.М. / таърихи 04.07.21
Ҳомидова Ш.М. / таърихи 04.07.21
Ҳомидова Ш.М. / таърихи 04.07.21

Ҳомидова Ш.М. / таърихи 04.07.21
Ҳомидова Ш.М. / таърихи 04.07.21

171 ... M.M. ... and the development of ...

172 ...

173 ...

174 ...

INTERNATIONAL RELATIONS AND REGIONAL STUDIES

175 ...

176 ...

HISTORY, LAW AND SOCIOLOGY

177 ...

178 ...

179 ...

180 ...

181 ...

ECONOMY

182 ...

183 ...

184 ...

185 ...

Ба матбаа 01.07.2021 тахвил гардид. Чопаш 09.07.2021

ба имзо расид. Когази офсет. Андозаи 60x84 1/8.

Чузъи чопии шартӣ 23,0. Адади нашр 100 нусха.

Супориши № 03

Дар матбааи ЧДММ «Суфра» ба табъ расидааст.
734025, ш. Душанбе, хиёбони Рудаки, 37.